

Poněkud mystická vzpomínka

Dvacátého devátého srpna 2016 zemřel Otakar Franczyk, ostravský nordista, tlumočník a překladatel. Připomenu, že v letech 1993 až 2006 objevil, připravil pro vydání a přeložil několik zajímavých titulů skandinávské literatury. Většinou (ale ne jenom) šlo o díla Augusta Strindberga a většinou (ale ne jenom) byly vydávány v nakladatelství Host.

Když jsem se posléze probíral jeho pracovními složkami, objevil jsem ale i několik autorských literárních prací drobnějšího charakteru. Zaujalo mě zejména líčení jednoho pozoruhodného dne v jeho životě, o kterém otec občas mluvil, ale netušil jsem, že pořídil i přesný záznam oné události. Šlo o bombardování Ostravy v roce 1944. Jedna z bomb zasáhla dům jeho strýce, kde byl otec – tehdy mu bylo patnáct let - na prázdninách, a jen okolnost, že jej zrovna poslali koupit mléko, znamenala, že událost přežil. Ostatní členové strýcovy rodiny v troskách domu zahynuli a otec, poté, co se vrátil z mlékárny, pomáhal vytažovat jejich roztrhaná těla. O této tragické události jsem pochopitelně od otce mnohokrát slyšel, ale teprve po přečtení jeho záznamu jsem si uvědomil, o jaký den šlo. Stalo se to 29. srpna 1944. Jako by mu osud, či co to je tam kdesi v meziprostoru, daroval ještě dvaasedmdesátiletý kredit dalšího života, který ale bude splatný právě v tento kalendářní den.

No a co tedy tatínek udělal s tím velkorysým kreditem osudu? Vyučil se, a postupně pak večerně absolvoval střední školu, naučil se nějakých sedm cizích jazyků, vystudoval germanistiku na vysoké škole a někdy po padesátce si udělal večerně i doktorát. Se vztyčenou tváří a takřka na hranici materiální nouze prožil komunistická léta, aby se pak po roce 1989 dožil i úspěchů – literárních, ale trochu i finančních, protože o jeho překladatelské služby byl najednou konečně zájem. Takže neúnavně pracoval až do svých posledních dnů (dožil se takřka přesně sedmaosmdesáti let), vždyť ještě den před jeho smrtí jsem si s ním o překládání zajímavě povídal a žádosti o překlady chodily na jeho mail i řadu měsíců poté.

Po jeho smrti jsem také vytáhl některé jeho vydané knižní překlady a znovu si je přečetl. Tentokrát jsem četl i poznámky a vysvětlivky, kterými svou práci hustě doprovodil. Pochopil jsem přitom, že odešel nejen můj otec, ale zároveň také hluboká studnice vědomostí, poznatků, vědomí historických i literárních souvislostí a vůbec znalostí, které už možná nikdo nemá a mít nebude.

Doporučuji všem, aby si zkusili opatřit některý z těchto výtisků – nejsou nijak přehnaně rozsáhlé, (na příklad Strindbergovy „Mistrovské povídky“) a z nich třeba jen libovolnou část nebo povídečku. V těch textech ani autor, ani překladatel opravdu nic nikomu neulehčuje. Nejsou tu prázdná místa či zbytečné popisy nebo překlenovací dialogy. Je to huštěná románová tvorba, napsána v době, kdy už existovala slušná zásobárna literární historie a vědomostí, ale byla to i doba, kdy měl člověk ještě čas o tom všem skutečně do hloubky přemýšlet. Nemyslím si, že dnes, v době záplavy informací, událostí a možností, se mohou najít takto koncentrovaní autoři a v podstatě ani takoví překladatelé. Anebo jestli se ještě někde vyskytují, tak ale asi nevydrží dlouho. Proto si jich važme a dejme jim šanci, aby ještě něco z toho, co v nich je, tady zanechali.

V Ostravě 18. 5. 2017

Karel Franczyk